

PLAN DE ORDENACIÓN DO LITORAL

XUNTA
DE GALICIA

TÍTULO III

CAPÍTULO 3

As Fichas de Unidades
de Paisaxe

1.	AS FICHAS DE UNIDADES DE PAISAXE.....	66
	1.1. Datos xerais	68
	1.2. As formas do relevo	68
	1.3. As unidades litolóxicas.....	69
	1.4. A diversidade climática.....	69
	1.5. Os solos	70
	1.6. As augas	70
	1.7. O patrimonio natural.....	71
	1.8. Usos do solo	72
	1.9. Morfoloxía	72
	1.10. Infraestruturas de Mobilidade.....	73
	1.11. Patrimonio cultural.....	73
	1.12. O carácter e a organización actual	74
	1.13. Dinámicas da paisaxe	74
	1.14. Riscos e impactos	76
	1.15. Valoración da paisaxe	77
	1.16. Obxectivos de calidade paisaxística	77
	1.17. Accións.....	81
	1.18. Ámbitos de recualificación	81
2.	FICHAS	83

1. AS FICHAS DE UNIDADES DE PAISAXE

Tal e como indicamos con anterioridade, o POL xorde dunha metodoloxía baseada na análise e o recoñecemento da paisaxe. Este traballo serviu de base para a realización do Catálogo da Paisaxe Litoral. Así, a información sobre cada unidade de paisaxe foi estruturada en fichas dotadas de textos, mapas e fotografías explicativas.

Usos cartografados

Para poder levar a cabo a caracterización e a ordenación detallada deste ámbito de xestión, reelaborouse a cartografía dos usos, cos seguintes datos de interese:

Usos POL	%
Cantís	2,01%
Intermareal	3,01%
Braña	0,86%
Praias	0,69%
Dunas	1,00%
Lagoas e brañais costeiros	0,30%
Vexetación costeira	11,06%
Turbeiras e outras formacións húmidas	0,14%
Bosques autóctonos	0,71%
Bosques de ribera	1,30%
Outros brañais e masas de auga	2,59%
Forestal de repoboación	30,05%
Outras masas boscosas	6,05%
Matogueira e medios rochosos silíceos	4,96%
Cultivos e prados	19,76%
Viñedos	1,65%
Froiteiras	0,29%
Cultivos baixo plástico	0,07%
Artificial	13,50%

Ortofoto. Praia de Area Brava. Ría de Aldán.

Usos do solo. Praia de Area Brava. Ría de Aldán.

III.3.01

Vista panorámica de Marín.

Ocupación Construcións

Dos datos cartografados, constátase que no ámbito de actuación, hai un total de 6.707,00 Has ocupadas por 305.074 construcións de todo tipo, o que equivale a un 3,2% da superficie do ámbito de xestión.

Pontevedra	134.552	1,3%
Coruña	149.373	1,7%
Lugo	21.149	0,2%
Total	305.074	3,2%

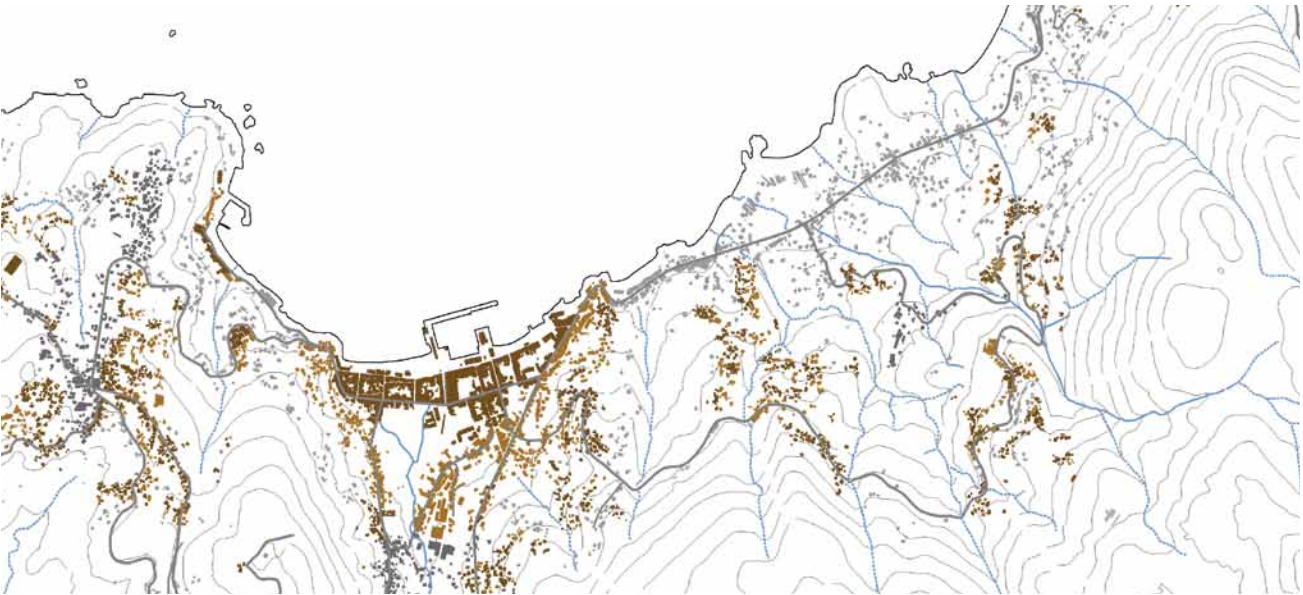
Isto dános unha idea do nivel de ocupación do territorio que, con todo, como vimos na Síntese Territorial xera asentamentos desvinculados dos núcleos e procesos de ocupación que presionan as áreas máis fráxiles do territorio.

Esta caracterización da paisaxe serve como establecemento do marco do que serán os obxectivos de calidade paisaxística que tras a fase de participación pública complementaríanse coas directrices de paisaxe.

Este conxunto formado polo catálogo de paisaxe, os obxectivos de calidade paisaxística e as directrices de paisaxe son os instrumentos que a Lei 7/2008, do 7 de xullo, de protección da paisaxe de Galicia contempla para o recoñecemento xurídico, a protección, a xestión e a ordenación da paisaxe de Galicia, a fin de preservar e ordenar todos os elementos que a configuran no marco do desenvolvemento sostible, entendendo que a paisaxe ten unha dimensión global de interese xeral para a comunidade galega, xa que logo canto transcende os campos ambientais, culturais, sociais e económicos.

Deste xeito o modelo territorial proposto polo POL xorde e complétase co desenvolvemento destes instrumentos. O POL aliméntase e “medra” con eles.

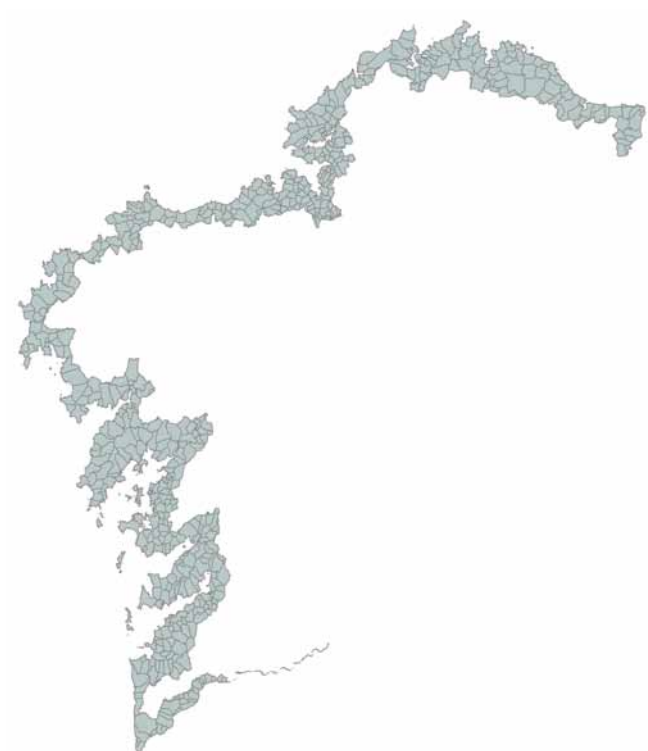
Esta caracterización da paisaxe estruturouse por fichas para cada unidade de xeito que a partir dos datos dispoñibles analízanse os apartados seguintes. Como é lóxico os elementos caracterizados a continuación completaranse durante a fase de participación pública de tal forma que as administracións locais e os axentes interesados poidan colaborar para recoller fielmente os datos e valores de cada unidade.

Ocupación da zona urbana de Bueu. Rías Baixas.

Ortofoto de Bueu. Rías Baixas.

Parroquias do litoral.

1.1. DATOS XERAIS

O obxectivo principal deste campo informativo foi o de relacionar cada unidade co seu marco territorial administrativo e xeográfico. Así, achegouse tanto o sector e comarca á que pertence cada unidade, como o ou os concellos e a ou as parroquias que están representadas nela. Con respecto ás parroquias, incluíronse todas, incluso aquelas que posuían unha extensión testemuñal ou moi pequena, e optouse por incluír a súa advocación ao formar parte do seu nome completo, servindo para diferenciar topónimos similares e para relacionar cada parroquia coa súa advocación orixinal.

Tamén se achegou a dimensión da unidade, referindo a súa extensión en quilómetros cadrados e axustando na mesma a exactitude ao nivel de hectárea, algo que vén dado polo segundo decimal.

É dicir, que cos datos xerais sabemos o nome, a extensión, os concellos e parroquias representadas e o sector e comarca costeira á que pertencen.

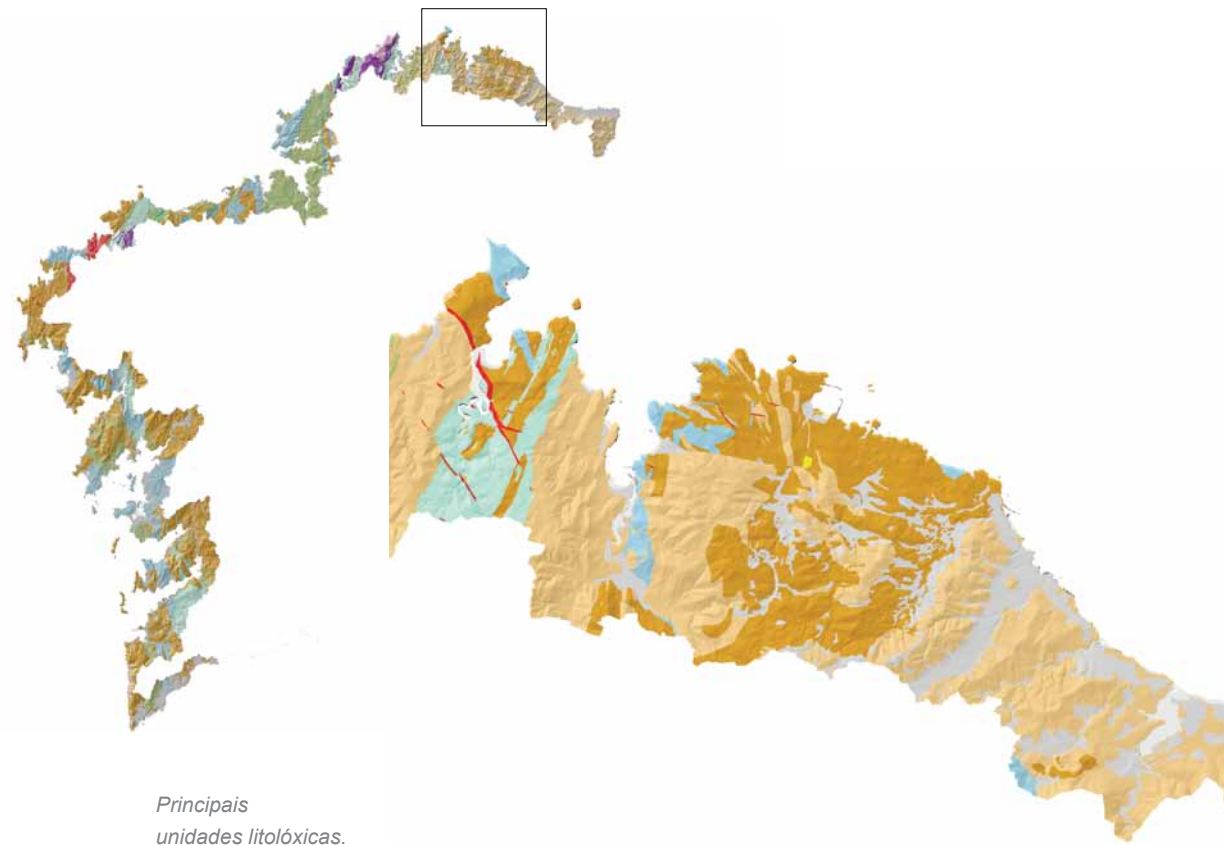

Modelo dixital do terreo e fallas tectónicas.

1.2. AS FORMAS DO RELEVO

O que se pretendeu no presente campo é a caracterización xeomorfolóxica da unidade, é dicir, das diferentes formas do relevo existente, polo tanto, a explicación do perfil topográfico representativo e daquelas singularidades que definen a unidade. Estes factores son os que indican, en moitos casos, a adaptación do ser humano e as súas actividades ao medio, polo que resultan un dos apartados xenéticos ou orixinais da paisaxe.

Para estas descripcións utilizouse a cartografía 1:5.000 da Xunta de Galicia para toda a costa; o voo oblicuo realizado nos anos 2008 e 2009 para axudar na realización do Plan de Ordenación do Litoral de Galicia, e a cartografía de pendentes realizada polo equipo cartográfico do POL como material de apoio á análise territorial do POL de Galicia.

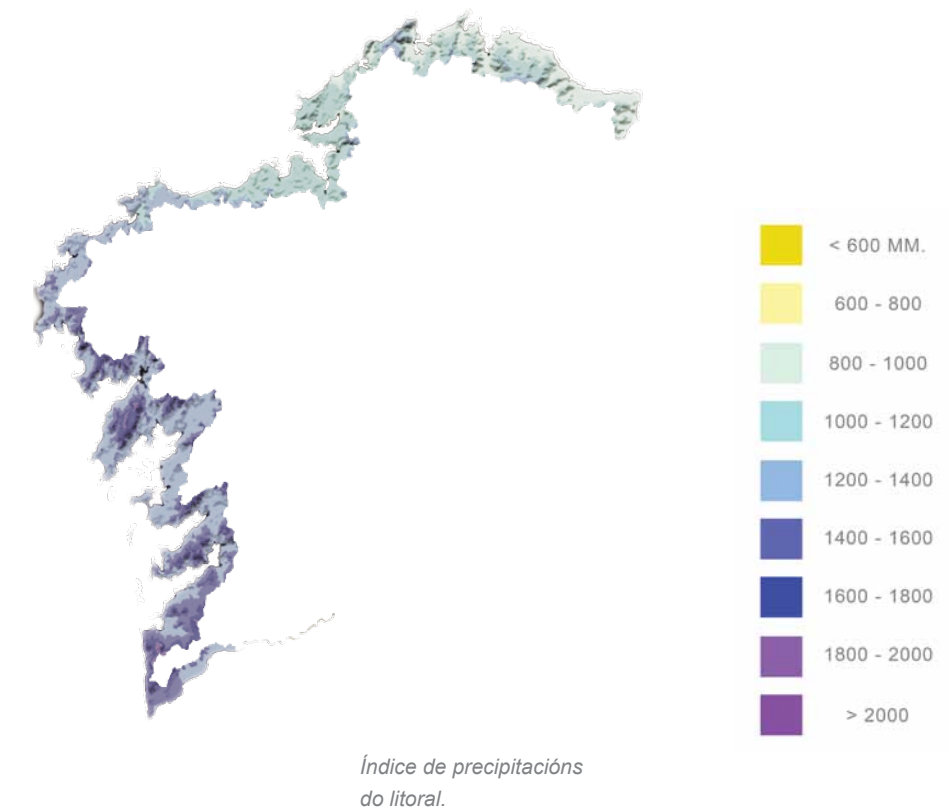
1.3. AS UNIDADES LITOLÓXICAS

Un dos principais obxectivos que se deben desenvolver neste campo é o coñecemento das características litolóxicas e tectónicas, é dicir, xeolóxicas da unidade. Esta información debe ser útil en tres apartados: a do primeiro achegamento ás aptitudes xeotécnicas do medio para o asentamento de calquera actividade que se queira establecer ou realizar na área; o entender mellor os posibles riscos xeolóxicos e xeomorfolóxicos que se poidan derivar da desestabilización do sistema polas actividades humanas ou por episodios xeolóxicos traumáticos; a importancia da rocha no resultado final paisaxístico, tanto de maneira directa, cando esta aflora, ou de maneira indirecta, cando esta pode actuar como limitante ou coadxuvante de actividades agropecuarias ou de calquera outro tipo.

Así, deuse información sobre os dominios xeolóxicos e idade dos mesmos presentes en cada unidade. Describiuse a distribución e abundancia das diferentes especies rochosas presentes, facendo alusións explicativas en relación ás familias rochosas ás que pertencen. E anotáronse os diferentes elementos tectónicos apuntando, ás veces, a importancia que tiveron na configuración do relevo, aínda que estas explicacións foron máis extensas no apartado de Relevo.

As fontes consultadas para a descrición da unidade, as cales achegaron gran parte da terminoloxía empregada, foron:

- Os mapas xeolóxicos a escala 1:50.000 do Instituto Tecnolóxico e Mineiro de España.
- A cartografía xeolóxica do SITGA, actualizada e adaptada ao presente estudo.

1.4. A DIVERSIDADE CLIMÁTICA

O obxectivo principal deste apartado foi a descrición das características climáticas do sector centrándose nas variables climáticas máis importantes:

- A temperatura, na que se achegaron os valores medios anuais.
- A precipitación, incluíndose os valores medios acumulados ao longo do ano e indicando un rango entre mínimos e máximos.
- A oscilación térmica, en que se optou por dar os valores medios anuais.

Fíxose fincapé na incidencia de determinados factores que condicionan os caracteres climáticos de cada sector, como a topografía, a distancia ao mar, a orientación...

Finalmente indicouse o dominio ou dominios ombrotérmicos aos que se adscribe cada sector. Este parámetro é o resultado de combinar os réximes pluviométrico e termométrico, é dicir, os rangos de precipitacións e temperaturas medias anuais. O seu valor radica na importancia que teñen estas dúas variables á hora de explicar a configuración das paisaxes, especialmente no referente á súa cuberta vexetal natural.

As fontes utilizadas foron as máis actualizadas existentes na bibliografía da nosa Comunidade. Así, valores medios e dominios climáticos foron extraídos do Atlas Climático de Galicia, editado pola Consellería de Medio Ambiente (Centro de Información e Tecnoloxía Ambiental) da Xunta de Galicia.

Mapa edafolóxico.

1.5. OS SOLOS

O obxectivo central do campo foi a descrición dos solos que se desenvolven en cada unidade indicando a súa distribución espacial. Esta distribución foi relacionada, nalgúns casos, cos factores que condicionan e determinan a evolución e tipo de solos, como a topografía, o tipo de rocha e a hidroloxía. Tamén se destacou, se é o caso, a acción humana e o seu papel modificador dos solos orixinais e, por extensión, da paisaxe.

Para a realización deste apartado consultáronse os mapas de solos existentes en Galicia, a escalas autonómicas e provinciais:

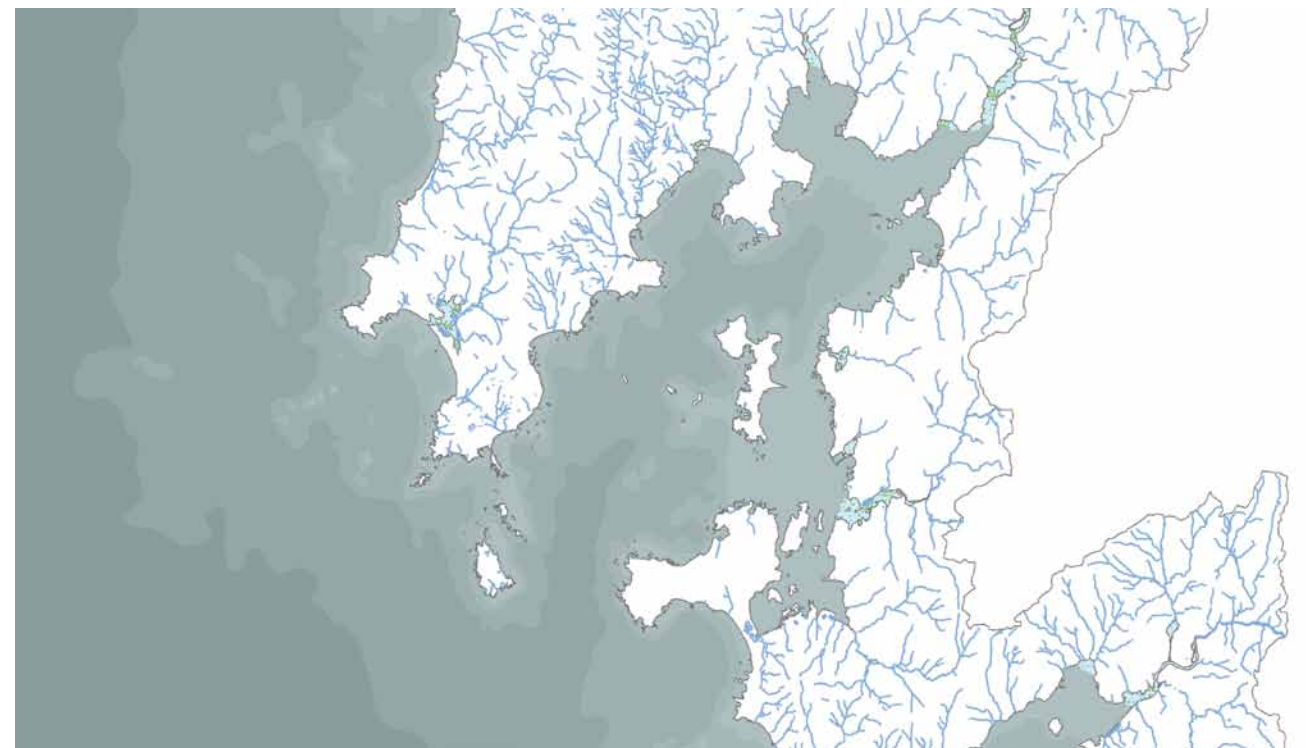
- Mapa de Solos das provincias da Coruña, Lugo e Pontevedra, escala 1:250.000, do Consello Superior de Investigacións Científicas.
- Mapa de Solos de Galicia, a escala 1:50.000, da Xunta de Galicia. Esta obra encóntrase en fase de elaboración polo que tan só cobre parcialmente o ámbito de actuación do POL.

As fontes consultadas presentan dous esquemas de clasificación de solos de diferente cronoloxía e características polo que se fixo unha táboa de equivalencia entre ambas as dúas (labor realizado baixo a supervisión do Catedrático Dr. Felipe Macías Vázquez, Departamento de Edafoloxía e Química Agrícola, Universidade de Santiago de Compostela).

Esquemas de Clasificación de Solos:

-Sistema de Clasificación de Kubiena-Mückenhausen, foi utilizado para a realización dos mapas de solos provinciais de Galicia a escala 1:250.000.

-Esquema de Clasificación de Solos FAO 1990-1998, utilizado na elaboración do Mapa de Solos de Galicia a escala 1:50.000.

Batimetría

1.6. AS AUGAS

Buscouse a descrición da rede fluvial de cada sector prestando maior atención en:

- Río ou ríos principais e afluentes máis significativos.
- Masas de auga continental: destacando principalmente as lagoas costeiras naturais.
- Masas de auga artificial (por exemplo encoros): cítase a súa existencia pois están relacionadas coa rede fluvial.
- Masas de auga mariña costeiras: aquelas existentes nos sectores mariños próximos á liña de costa, tanto no interior dos esteiros como nos sectores exteriores.

Neste apartado fíxose unha diferenciación do tipo de masa de auga. Faise referencia á tipoloxía das masas de auga superficial existente en cada sector e o seu código correspondente. Seguiuse a clasificación establecida na Demarcación de Masas de Augas Superficiais, de acordo coa aplicación da Directiva Marco da Auga da Unión Europea (Directiva 2000/60/CE, do Parlamento Europeo e do Consello, do 23 de outubro de 2000). Tivéronse en conta as seguintes tipoloxías de Masas de Auga Superficiais:

Augas Costeiras: as augas superficiais situadas cara a terra desde unha liña cuxa totalidade de puntos encóntrase a unha distancia dunha milla náutica do mar para dentro desde o punto máis próximo da liña de base que serve para medir a largura das augas territoriais e que se estenden, se é o caso, ata o límite exterior das augas de transición. (definición da Directiva).

Augas de Transición: masas de auga superficial próxima á desembocadura dos ríos que son parcialmente salinas como consecuencia da súa proximidade ás augas costeiras, pero que reciben unha notable influencia de fluxos de auga doce. (definición da Directiva).

III.3.02

Xove. Mariña Lucense.

1.7. O PATRIMONIO NATURAL

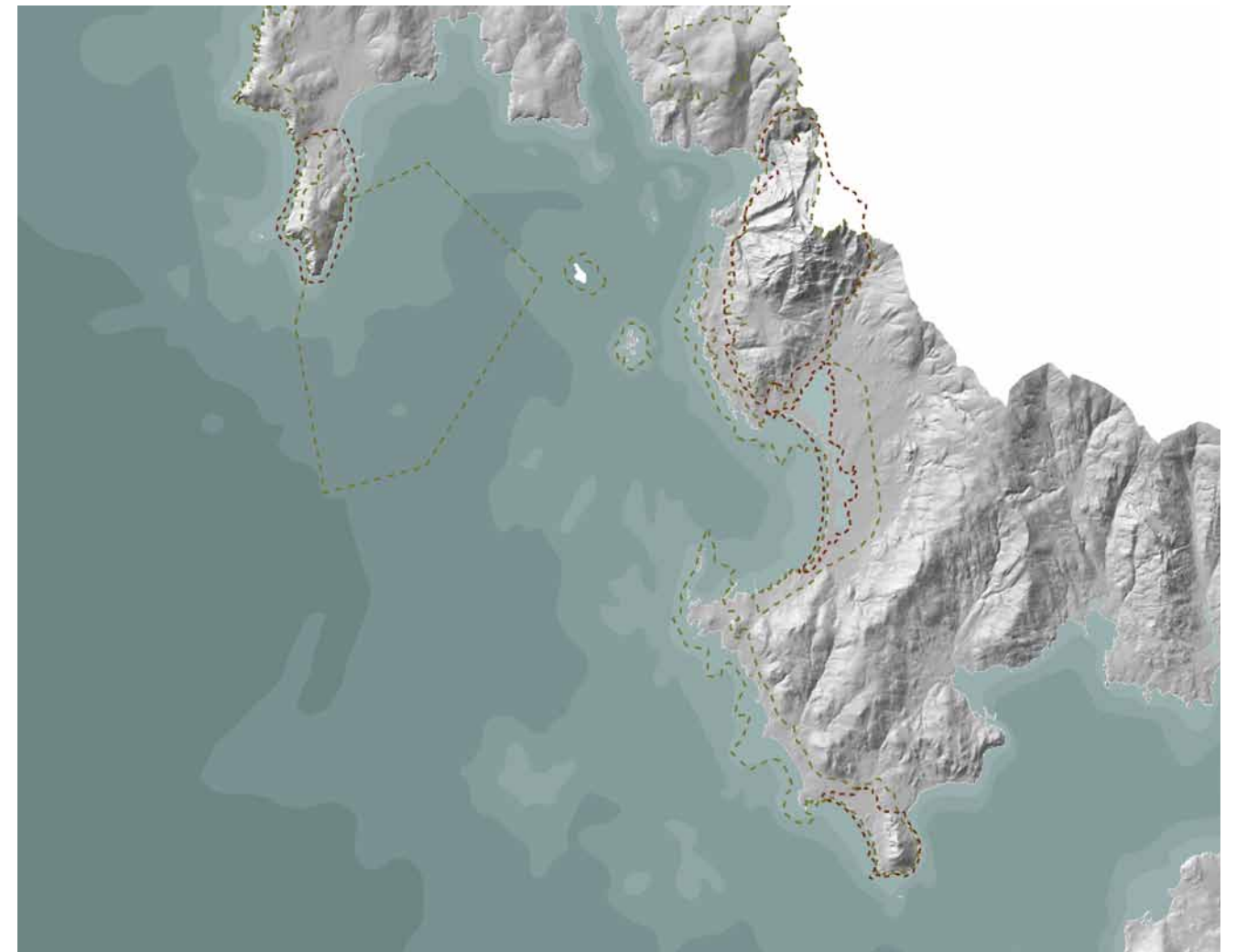
O apartado informativo recollido con este epígrafe pretendeu dous obxectivos principais: o coñecemento sintético sobre os ambientes naturais, coas súas comunidades vivas e os seus relevos soportantes, existentes en cada unidade; a anotación das figuras de protección existente nas mesmas.

No relativo aos ambientes ou hábitats que existen en cada unidade, intentouse achegar todos os tipos de hábitat existente e utilizar nomenclatura e terminoloxía aprobada e utilizada na Unión Europea mediante a Directiva Hábitat. Así, anotáronse tantos os diferentes tipos recollendo tanto o seu código alfanumérico oficial como o seu nome completo, aínda que por motivos de espazo, este aparece en bastantes ocasións resumido dunha maneira que se poida recoñecer igualmente sen opción a equivocacións. As obras utilizadas para a obtención da información de cara a reflectir fielmente os hábitats existentes en cada unidade, foron:

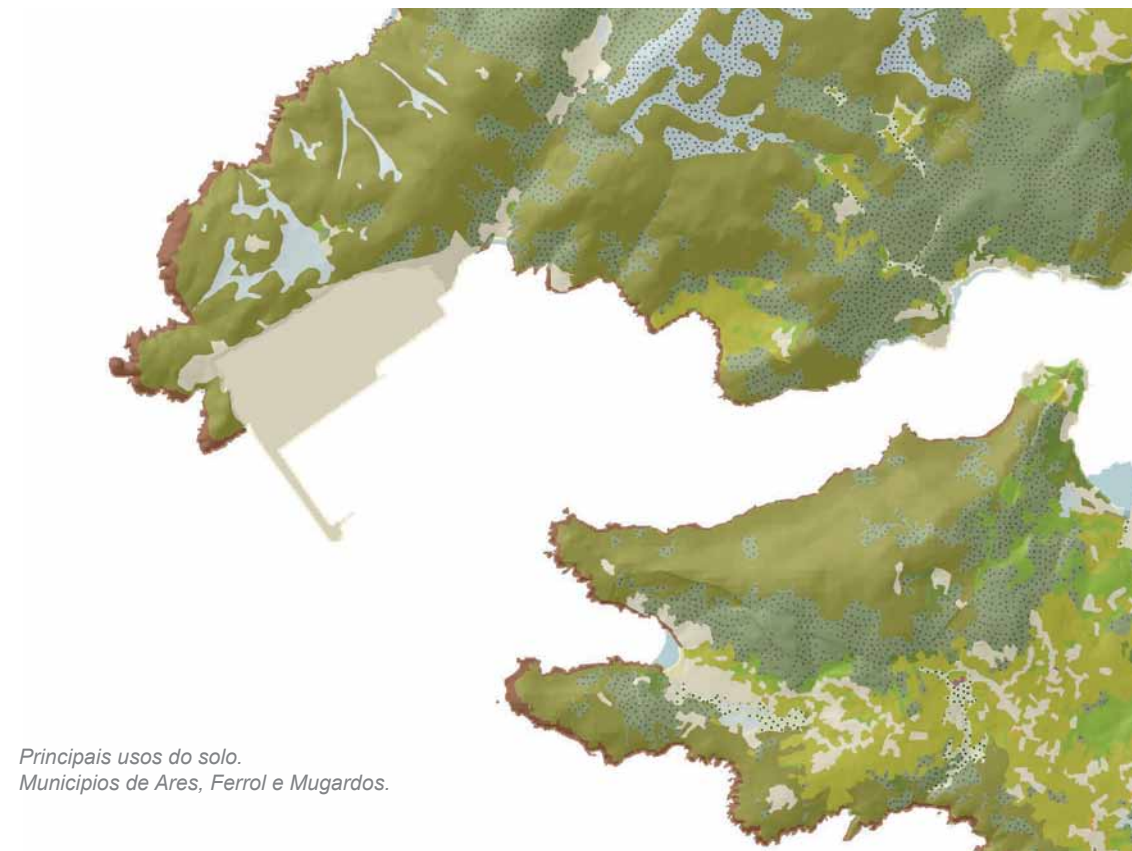
- Guía Básica de Los Tipos de Hábitat de Interés Comunitario de España, del Ministerio de Medio Ambiente, 2005
- Fichas de las Bases ecológicas preliminares para la conservación de los tipos de hábitat de interés comunitario en España, del Ministerio de Medio Ambiente, y Medio Rural y Marino, 2009.

Doutra banda, referenciáronse todas aquelas figuras de protección que preservan, dunha maneira ou outra, os hábitats referidos. Fundamentalmente anotáronse os Lugares de Importancia Comunitaria recollidos na Rede Natura 2000 e as súas conseguíntes actualizacións. Pero tamén se engadiron figuras de protección de maior rango como a de Parque Natural ou Parque Nacional. Igualmente sumáronse as Áreas Importantes para a Conservación das Aves mariñas en España (IBA) inventario e delimitación realizada pola SEO/Birdlife no ano 2009. Por último, para non obviar a importancia da xeomorfofodiversidade na conservación das comunidades vivas incluíronse os Espazos de Interese Xeomorfolóxico de Galicia, realizado por Pérez Alberti e López Be-doya no ano 2008 para a Dirección Xeral de Conservación da Natureza da Consellería de Medio Ambiente e Desenvolvemento Sostible, da Xunta de Galicia.

En última instancia completouse a información sobre o patrimonio natural coa anotación das especies ou taxons prioritarios do Atlas y Libro Rojo de la Flora Vascular Amenazada de España, especies en perigo, vulnerables, cuxa protección debe ser prioritaria e tida en conta para preservar a biodiversidade. Para iso obtívose información complementaria cedida pola Área de Plans e Estratexias de Conservación da Dirección Xeral de Medio Natural e Política Forestal do Ministerio de Medio Ambiente, y Medio Rural y Marino.

ZEPAS, LIC e RAMSAR da Costa de Fisterra e Muros.

1.8. USOS DO SOLO

Recóllense as principais actividades ás que se destinan os solos, intentando establecer a relación cos asentamentos próximos. Estes usos poden ser de carácter tradicional (pesca, agricultura, silvicultura, etc) ou outros contemporáneos ligados aos procesos de ocupación turística da nosa costa. Do mesmo xeito contémpanse os usos de carácter industrial ou empresarial así como as coberturas menos antropizadas e ligadas a procesos naturais.

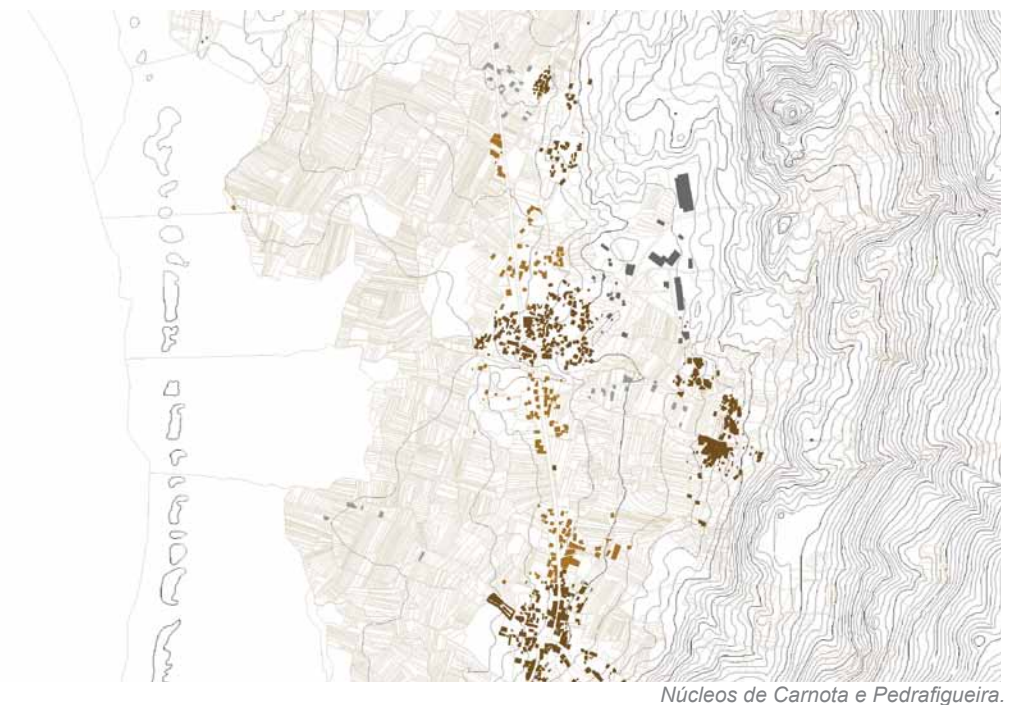
A paisaxe non se entende sen o home, nin un home sen a súa paisaxe, desde este apartado preténdese establecer a relación deste co seu medio desde unha ollada contemporánea.

O uso que se fai do solo está causando uns cambios sen precedentes nas paisaxes, os ecosistemas e o medio natural. Os cambios nos usos do solo son os máis rápidos e bruscos que se experimentaron.

As áreas urbanas e as súas infraestruturas son os consumidores de solo cun crecemento máis rápido, xeralmente a expensas da terra de produción agrícola. A paisaxe rural está cambiando debido á intensificación da agricultura, o abandono das terras e a explotación forestal.

Estes cambios, se cabe son aínda máis intensos nas rexións costeiras e montañosas. Estas están sometidas a profundas reorganizacións espaciais para acomodar o turismo e as actividades de lecer masivas.

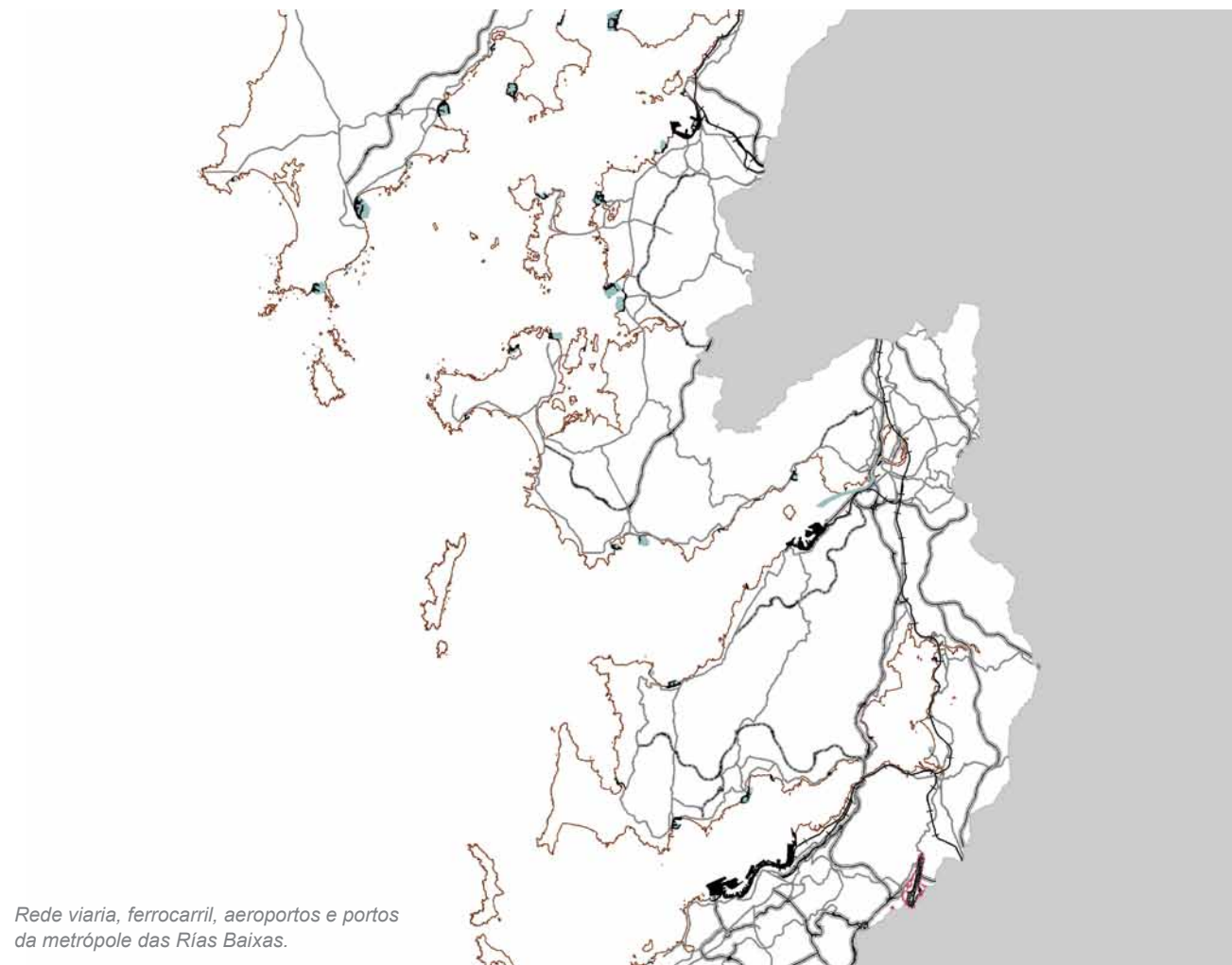
A base desta análise foi a fotointerpretación das ortoimaxes de voos destes últimos anos.

1.9. MORFOLOXÍA

Recóllense os asentamentos de carácter fundacional e espontáneo así como os seus crecementos compactos ou dispersos. Trátalle de identificar o carácter destes asentamentos no territorio e a súa relación co mesmo. Pretende mostrar o modelo de organización da unidade e o de cada un dos asentamentos indicando, do mesmo xeito, unha descrición das formas e tipoloxías características presentes na unidade.

O parcelario urbano e rural, os modelos de agrupación, a posición dos núcleos, a súa situación xeográfica, a forma dos conxuntos edificadas, as súas tipoloxías, densidades e ocupacións características forman parte desta reflexión.

Rede viaria, ferrocarril, aeroportos e portos da metrópole das Rías Baixas.

1.10. INFRAESTRUTURAS DE MOBILIDADE

Recolle as infraestruturas de comunicación internas e externas da unidade, con independencia do seu alcance. Deste xeito recóllense os portos pesqueiros e de mercadorías, os aeroportos, as estradas autonómicas e locais, o ferrocarril, así como as sendas.

As estradas, aumentaron seu xa relevante papel durante as últimas décadas, grazas ás melloras producidas especialmente coa construción de autovías, atraendo unha parte da clientela do ferrocarril e incluso do tráfico doutras vías de menor entidade, creando ademais unha nova demanda, ao reducir ostensiblemente os tempos de desprazamento. Porén, isto ocasionou unha perda de peso específico doutros xeitos de transporte como o ferroviario.

Esta facilidade nos desprazamentos por carreta ocasionou ao mesmo tempo unha descentralización do territorio e un aumento da dispersión. Estes fenómenos transforman fortemente as nosas paisaxes e a súa calidade ambiental e necesitan, polo tanto, dunha análise específica.

Preténdese unha análise e xestión para servir de base á futura planificación dos problemas asociados á mobilidade das persoas, mercadorías e o transporte atendendo ás súas diferentes interrelacións.

III.3.03

Antiga fábrica de salgadura en Muros.

1.11. PATRIMONIO CULTURAL

Recolléronse os elementos inventariados como bens de interese cultural e arqueolóxico así como aqueloutros de interese (igrejas, cemiterios, prazas...) relevantes para a permanencia da identidade e a cultura das vilas do litoral.

Tamén lle recollen os faros e aqueles elementos vinculados á arqueoloxía industrial mariña como secadoiros, baleeiras, fábricas de salgadura, polbeiras ou serradoiros de ribeira, entre outros. Este rico patrimonio compónse dos restos da cultura industrial que posúen un valor histórico, tecnolóxico, social, arquitectónico ou científico.

Do mesmo xeito recolléronse as festas e tradicións e a súa relación cos lugares como mostra das representacións da cultura popular. Estes elementos forman parte do significado e o referente dunha paisaxe tendo en conta que se transmiten de xeración en xeración polas comunidades e grupos en función do seu medio, a súa interacción coa natureza e a súa historia, infundíndolles un sentimento de identidade e continuidade e contribuíndo así a promover o respecto da diversidade cultural e a paisaxe.

Todo este conxunto material e inmaterial constitúe a herdanza cultural propia, coa que as vilas viven e se relacionan co territorio transmitíndoo así ás xeracións futuras.

Vista aérea de Pontevedra.

1.12. O CARÁCTER E A ORGANIZACIÓN ACTUAL

Os apartados anteriores axúdannos a formalizar este campo. O obxectivo é comprender o modelo de organización actual, é dicir a relación entre o solo como soporte de actividade, os núcleos como soporte do cuarto e relación social, como ámbitos de intercambio e as infraestruturas de mobilidade como os elementos que relacionan estas partes de xeito interno e tamén con outras unidades.

A funcionalidade, a xerarquía e o modelo destes conxuntos axúdannos a comprender as leis internas destas paisaxes.

San Vicente do Mar. Comparativa entre o voo de 1956 e o 2008.

1.13. DINÁMICAS DA PAISAXE

Este apartado inclúe unha análise dos procesos naturais e antrópicos que inciden na paisaxe así como nas variables socioeconómicas que as ocasionaron (incremento das actividades turísticas, segunda residencia, aparición de infraestruturas, aparición de procesos empresariais ou industriais ou doutro tipo, etc.)

Para iso comparouse cartografía e imaxes de distintos períodos desde 1956 ata os nosos días.

Analizáronse as alteracións de:

O soporte ou matriz biofísica desde o punto de vista dos cambios nos usos do solo:

- A paisaxe forestal, aumento ou perda das masas forestais autóctonas, aparición de plantacións forestais...
- A paisaxe agraria, abandono de actividades tradicionais configuradoras da paisaxe (viñedos, prados de cultivo, etc).
- Cambio nos parcelamentos, concentración parcelaria.
- Outras dinámicas: como as producidas pola aparición de áreas empresariais, industrias piscifactorías, infraestruturas, etc.

Estrutura radial de nova creación apoiada sobre os eixes viarios. Outes. Ría de Muros e Noia.

Abaixo: núcleo tradicional e crecemento periférico. Portosín. Ría de Muros e Noia.

O sistema de asentamentos desde o punto de vista das súas transformacións:

- A paisaxe urbana, o modelo dos asentamentos, os modelos de desenvolvemento e crecemento, a aparición de novas áreas residenciais, os corredores de infraestruturas.
- Cambios no modelo ou o carácter dos núcleos en relación á súa xerarquía froito das dinámicas socioeconómicas.
- Verificar se estes desenvolvementos levaron consigo transformacións morfo tipolóxicas, novas tipoloxías.
- No caso de novas urbanizacións illadas, investigar onde se colocan, que espazos “presionan”.
- A paisaxe da fronte litoral, unha especial reflexión aos procesos de ocupación do mesmo.
- Imaxe da fachada marítima, estado de conservación.
- Imaxe do acceso aos concellos.

Autoestrada AP-9 ao seu paso por Pontedeume.

O sistema de infraestruturas:

- Implantación das infraestruturas no territorio, adaptación ao relevo.
- Estado e tratamento paisaxístico.
- Eficacia das infraestruturas.
- Efectos da aparición destas infraestruturas (presión de novas urbanizacións, presión sobre a liña costeira...).
- Localización e impacto de parques eólicos.

III.3.06

Fisterra.

Uso industrial na Ría de Ferrol. Mugardos.
Canteira sobre as dunas de Corrubedo.

1.14. RISCOS E IMPACTOS

O obxectivo deste apartado é reflexionar sobre as relacións entre o modelo de organización descrita e as súas posibles perturbacións como un concepto complexo e cambiante no tempo. Por veces, a intensidade e extensión do fenómeno (por exemplo a urbanización difusa) converte un risco potencial nun impacto.

Polo tanto son numerosos os procesos territoriais de indución de perigosidade (urbanización, infraestruturas, etc).

Tamén é importante analizar o funcionamento integrado dos perigos asociados, as interconexións dos sistemas natural e urbano.

Os riscos poden ser naturais ou antrópicos, algúns dos analizados son:

- Naturais, como incendios, retroceso de cantís, perda de biodiversidade ou conectividade ecolóxica.
- Presión sobre espazos que conforman hábitats fráxiles ou de interese.
- Antrópicos por proximidade de industrias
- Perda patrimonial, tradicións, romarías.

Os Impactos, aínda que poden a priori parecer máis subxectivos intentáronse relacionar con transformacións bruscas nos usos do solo.

Sen ningunha dúbida moitos destes riscos están ocasionados pola degradación do modelo de organización do territorio, esta desvirtuación comporta nalgúns casos un desarraigamento, unha desconexión co funcionamento do medio, coa conseguinte perda de identidade e a súa percepción social como un impacto.

III.3.06

III.3.07

1.15. VALORACIÓN DA PAISAXE

A valoración da paisaxe ten en consideración o grao de alteración da paisaxe e a súa evolución harmónica.

Recóllense os elementos naturais e patrimoniais que por singulares son identitarios desa unidade, poden ser de todo tipo por exemplo a inexistencia de camiños ou algún elemento antrópico, os conxuntos edificadores, os fondos escénicos, o estado de conservación morfotipolóxico, os peches ou parcelamentos agrícolas, as ribeiras, os bosques, etc.

Identificáronse neste apartado os puntos de observación da paisaxe da unidade nos que mellor se pode comprender o carácter e a natureza da mesma. Do mesmo xeito identificáronse miradoiros existentes ou potenciais.

1.16. OBXECTIVOS DE CALIDADE PAISAXÍSTICA

Neste momento de elaboración do documento perséguese que os concellos validen e completen estes campos para así consolidar a análise realizada. Do mesmo xeito e para consolidar o proceso de elaboración dos Catálogos de Paisaxe perséguese que expoñan, á vista do modelo proposto, os Obxectivos de Calidade Paisaxística para cada unha destas Unidades.

O artigo 6D de Convenio Europeo da Paisaxe: “Cada Parte comprométese a definir os obxectivos de calidade paisaxística para as paisaxes identificadas e cualificados, (...)”. E tamén define estes obxectivos de calidade paisaxística da seguinte forma (artigo 1c): “...por obxectivo de calidade paisaxística entenderase, para unha paisaxe específica, a formulación por parte das autoridades públicas e competentes, das aspiracións das poboacións no referente ás características paisaxísticas do seu medio”.

Nas experiencias acumuladas ata a data en Europa os obxectivos de calidade paisaxística formuláronse de acordo con características e valores de paisaxes xa avaliados e analizados. Intentan recoller a opinión do máximo número de axentes que interveñen sobre a paisaxe e adoitan combinar a percepción colectiva da paisaxe, na da sociedade actual e a de xeracións anteriores, con consideracións éticas e técnicas baseadas no interese xeral.

Pero ademais, e tal como se intentou poñer de manifesto ao longo de todo o documento, hai unha serie de textos e principios que inspiran toda a formulación en Europa que nos permiten que propoñamos, como punto de partida e conforme ao modelo de POL definido, os seguintes:

- Integrar a paisaxe na planificación territorial, urbanística e sectorial e incrementar o seu peso na avaliación ambiental de plans, programas, infraestruturas e actividades.
- Conservar e mellorar a calidade da paisaxe, a súa harmonía e o seu equilibrio.
- Priorizar a heteroxeneidade paisaxística fronte á homoxeneización e banalización da paisaxe.
- Preservar aquelas paisaxes que por excepcionais, fráxiles ou incluso escasas concedémoslles un alto valor estético e identitario.
- Garantir e mellorar as paisaxes propias e sobre todo aquelas ameazadas.
- Prestar especial atención ao mantemento dos fondos escénicos de carácter natural.
- Favorecer a conectividade ecolóxica.
- Fomentar a recuperación da vexetación actual e potenciar o mantemento e recuperación das formacións vexetais autóctonas así como os aproveitamentos forestais sostibles.
- Mellorar a eficacia dos sistemas de asentamentos, favorecendo a compactidade e evitando a dispersión.
- Favorecer os sistemas de asentamento con carácter fundacional fronte a aqueloutros xerados de forma espontánea.
- Prestar especial atención aos espazos periféricos das vilas e cidades.
- Propiciar o carácter morfotipolóxico dos lugares.
- Manter as proporcións paisaxísticas, as relacións de cheos e baleiros, das paisaxes harmónicas.
- Protexer os elementos característicos das paisaxes como elementos capaces de entretecerse cos novos e integrarse xerando unha nova paisaxe en harmonía coa súa memoria.
- Protexer e promover o patrimonio intanxible ligado ás paisaxes (artesanía, pintura, cancións, ritos).
- Posibilitar aos cidadáns o gozo e o coñecemento da paisaxe e dos seus elementos identitarios, de maneira racional e axeitada a cada tipo de paisaxe e a cada medio e prestando especial atención ás persoas con mobilidade reducida.
- Priorizar unha xestión e ordenación da paisaxe que manteña os seus valores naturais, culturais e estéticos, equilibrando os cambios que orixinen os procesos sociais e económicos.
- Favorecer os xeitos de vida que orixinaron as nosas paisaxes características priorizando accións de carácter económico e social que permitan fixar esa poboación e xeito de vida.
- Favorecer a percepción completa da paisaxe evitando a contaminación atmosférica, acústica e lumínica.

A partir de todo iso expónse un número reducido de obxectivos de calidade paisaxística que se concretarán por unha parte en directrices de paisaxe e por outra, en accións realistas e realizables nun período razoable de tempo e que colaboren á mellora da paisaxe do litoral de Galicia.

Só a xeito de exemplos enumerar unha serie de obxectivos particulares que poden ser valorados nas distintas unidades:

A. Sistema de espazos abertos.

Inclúe aquelas partes do territorio que deben ser preservadas da urbanización e en xeral de procesos que podan afectar á súa natureza ou carácter.

- Evitar a transformación e a degradación daqueles terreos que reúnen calidades en atención ao seu interese natural, social e ou cultural.
- Restaurar o carácter e a natureza das aéreas de valor ambiental, protexendo e potenciando os aspectos que outorgan un especial valor natural e que forman parte do seu carácter, e fomentando as accións encamiñadas a pór en valor o patrimonio existente.
- Asegurar a conectividade ecolóxica dos ecosistemas e favorecer a súa funcionalidade e calidade.
- Fomentar actuacións encamiñadas a manter ou mellorar o valor ambiental e paisaxístico das zonas de conexión entre grandes espazos abertos e zonas conformadoras da trama urbana.
- Preservar os terreos necesarios para o ciclo hidrolóxico.
- Evitar a ocupación de áreas que permaneceron alleas aos procesos urbanos.
- Utilizar os espazos abertos para dar lexibilidade ao meritorio e as súas paisaxes.
- Dotar de sentido morfolóxico e estrutural aos espazos abertos.
- Manter o equilibrio de espazos abertos en relación co solo ocupado.
- Manter o espazo e as actividades agrarias atendendo á súa tripla dimensión económica, cultural e paisaxística.
- Contribuír ao mantemento dunha actividade agrícola sostible.
- Conservar os escenarios de maior interese, incluíndo os percorridos (peonís, motorizados), os accesos, pautando o seu uso público.
- Utilizar os espazos abertos como ferramenta para recualificar ámbitos degradados, abandonados ou sen carácter.
- Ordenar e restaurar os ámbitos suxeitos a actividades extractivas.
- Mellorar a integración paisaxística das actividades no solo rurais ou natural, prestando especial atención a aquelas relacionadas coa industria e as actividades de carácter produtivo.
- Recualificar os elementos de patrimonio arqueolóxico, etnográfico e histórico de tal xeito que colaboren na comprensión das pasaxes.

III.3.08

Barreiros. Costa de Benquerencia.

B. Sistema de asentamentos.

Inclúe o conxunto de núcleos urbanos e rurais onde habita a poboación de maneira permanente ou estacional así como aquelas áreas especializadas (comerciais, produtivas, militares, turísticas) en onde esta exerce as súas actividades.

- Potenciar as poboacións urbanas de carácter fundacional que vertebran o territorio.
- Evitar o crecemento en dirección á costa.
- Evitar a dispersión de usos e edificacións.
- Evitar a presión urbana das áreas potencialmente máis fráxiles e perigosas.
- Evitar a unión de núcleos e os continuos urbanos en torno ás infraestruturas.
- Evitar a presión e descontinuidade dos corredores ecolóxicos.
- Favorecer a integración morfolóxica.
- Preservar e conservar a relación entre as edificacións, os usos e as parcelas.
- Fomentar os asentamentos cun crecemento ordenado, dimensionado e acorde ás necesidades e infraestruturas dispoñibles.
- Fomentar a mestura de usos nos tecidos urbanos.
- Conservar os conxuntos urbanos de identidade do litoral.
- Mellorar a imaxe dos asentamentos, en especial a súa fachada marítima, prestando especial atención á calidade arquitectónica e a súa relación co medio natural e urbano vindeiro.
- Especial coidado á escena dos bordos urbanos.
- Prestar especial atención aos elementos do patrimonio arqueolóxico, etnográfico ou cultural como elementos capaces de achegar singularidade e carácter a un territorio.
- Identificar as áreas suxeitas a procesos de recualificación ben sexa polo seu estado, situación ou o abandono das actividades que lle deron a súa orixe.

C. Sistema de infraestruturas.

Inclúe as redes de servizos, os trazados ferroviarios, os sistemas portuarios e aeroportuarios, as infraestruturas viarias e as destinadas ao transporte e distribución enerxía.

- Propiciar un bo axuste do trazado acorde coa matriz biofísica do territorio.
- Axustar o trazado na medida do posible, ao relevo e a morfoloxía do territorio.
- Fomentar modelos acordes co sistema racional de asentamentos, favorecendo a compactación.
- Axeitar os medios das estradas e camiños, pautando os puntos de intersección e de acceso aos elementos de carácter natural e urbano de interese.
- Prestar especial atención aos accesos por estrada das poboacións.
- Recuperar os espazos ocupados por vellos camiños como percorridos paisaxísticos ou de interpretación.
- Procurar non só a integración paisaxística senón o tratamento específico do deseño de calidade estas redes para diminuír os impactos.
- Coordinar as actuacións co modelo territorial previsto de maneira que sexa asegure uns niveis de servizo axeitados aos asentamentos.

III.3.10

Senda peonil en Ares.

1.17. ACCIÓNS

Recóllense neste apartado algunhas das intervencións de carácter paisaxístico e iniciativa pública xurdida tras o proceso de visita aos municipios que están en harmonía co modelo proposto polo POL.

III.3.11

Ares.

1.18. ÁMBITOS DE RECUALIFICACIÓN

Recollen áreas de carácter residencial, produtivo e de servizos e análogas desvinculadas dos núcleos fundacionais. Normalmente son froito do proceso de ocupación das áreas costeiras que ha experimentado non só Galicia senón toda a costa europea nas últimas décadas.

A fragmentación de hábitats, a presión sobre áreas sensibles e vulnerables do litoral, así como a ausencia de espazo público de calidade e de lugares de cohesión social, adoitan ser consecuencia da súa implantación.

A reconversión de ámbitos degradados do litoral de Galicia cuxas características de desenvolvemento son incompatibles co modelo do POL proposto, así como evitar a formación de pantallas arquitectónicas para deste xeito conseguir a mellora da imaxe do bordo costeiro están entre os obxectivos principais destes ámbitos. Do mesmo xeito sonos, favorecer a conectividade de hábitats, así como restituír, na medida do posible, a paisaxe natural, rural ou urbana propia dotándooas da funcionalidade e estrutura para mellorar a súa calidade ambiental e escénica e evitar así a presión sobre as áreas máis fráxiles e sensibles do litoral.

